

10. parancsolat:

A 10. parancsolat tiltása szoros összefüggésben van a „Ne lopj!” parancsolattal. Mivel minden tett alapja a szándék, a vágy és a kívánság, Jézus tanításában a szándék már ugyanolyan elbírálás alá kerül, mint maga a tett. A 8. parancsolat és a 10. parancsolat ezért szoros összefüggésben állnak egymással. A másik ember tulajdonára való vágyakozás jelenti a konkrétan elkövetett lopás alapját. Ha a korábbi parancsolatok jelentésében benne van már nem csak a tett, hanem a vágy tiltása is, akkor vajon miért volt szükséges egy külön törvényt alkotni erről?

Kálvin tanítása szerint különbséget kell tenni a vágy és a terv között. A vágyból lehet terv és a tervből tett. Ha a kívánság belül marad, rövid ideig tart, az ember nem foglalkozik vele, nem őrzi a gondolataiban nap, mint nap, akkor az elhal. **A kívánságban vannak fokozatok.** A kívánság lehet lassan jelentkező, de lehet hirtelen feltörő és elsöprő is. A kívánságokat meg lehet vizsgálni, hogy vajon jó vagy bűnös kívánság-e. Amennyiben bűnös, akkor nem kell dédelgetni. De amikor az ember az akaratával egy lépéssel tovább megy, akkor a vágyból terv születik, ami a tett előszobája. A tervből megszületik a tett. Kálvin szerint a 10. parancsolat a vágy születése ellen szól, ami a szívben van és ott is marad. Ez az, amit egyetlen bíróság sem tud bizonyítani, hanem csak Isten előtt nyilvános. Ő ismeri a szív legelrejtettebb titkait. És ez a parancsolat azt mondja ki, hogy Isten megvizsgálja a vágyakat is. A parancsolatban szereplő „kívánni” szó jelentését pontosabban visszaadhatjuk, ha törekvések fordítjuk. Ne törekedjünk mások tulajdonának a megszerzésére. Ne mesterkedjünk soha a mások jogos tulajdonának a megkaparintására.

A 10. parancsolat az élet nagyon sok területét érinti. Nem a tulajdonlást tiltja meg a törvény, hanem a jogtalan bírvágyat, a túlzott bírvágyat, a kapzsiságot is. Az Isten előtt nem kedves vágyakozás jelentkezett már a bűnesetnél is. Az ember olyannak a megszerzésére kezdett el vágyakozni, amiről Isten világosan elmondta, hogy ez tilos. Ez a vágyakozás tettben meg is jelent, és súlyos következménye lett. Ha szeretnénk megfogalmazni ezt a parancsolatot az Isten gondviselésébe vetett bizalom oldaláról, akkor azt mondhatjuk, hogy arról szól a 10. parancsolat, hogy az embernek nincsen szüksége arra, hogy vágyakozzon arra, ami a másé, akár tárgyra, akár családra, mert Isten megadja mindenkinek a sajátját, mindenkinek ad eleget.

A 10. parancsolat nem tilt mindenféle kívánságot, vágyat. Csak rákérdez a birtoklási vágyunk mértéjére. Az Istenben hívő embernek nem kell mindenféle vágyakozástól megszabadulnia, ez a törvény nem erről szól, és ha a Bibliát nézzük teljes összefüggésében, ott sem ezt a tanítást találjuk. Hiszen vannak olyan vágyak, amelyek igenis az Isten kedves szerint való vágyak. Ezeket nem tiltja meg a Szentírás. (42. Zs.)

Jézus Krisztus önmaga megüresítésével jött a földre (Fil 2), és ez azt is jelentette, hogy az akaratát, vágyait az Atya kezébe helyezve lemondott az akaratáról. Semmit sem kívánt, amit nem az Atya kezéből fogadhat. Ebben is követni kell a keresztyén embernek Jézust. Nem önmaga vágyainak él, hanem Isten akaratának. Megelégszik azzal, amit kap. Elég az, amit tisztességes és becsületes úton megszerzett az ember. Jézus világosan tanít arról, hogy minden gonosz gondolat a szívből származik. (Mt 15,19)

Nábót szőlője (1Kir 21.)

Ez a történet nagyon jól mutatja, hogy mit jelenthet, ha valaki megkíván valamit, ami nem az övé, jogosan nem szerezheti meg, de tovább nő benne a kívánság, és azután bűnre viszi őt. Aháb királynak megtetszik egy telek a palotája mellett. Úgy véli, jó lenne, ha övé lehetne. A szőlőskert tulajdonosának felajánl egy cserét vagy egy megfelelő ellenértéket a földterületért.

Ebben a történetben ráadásul maga a vágy is olyan, amit már csírájában el kellett volna Ahábnek fojtani. Aháb helyzeti előnyben volt, hiszen ő a gazdag király. És neki a királyi tekintélyét nem lett volna szabad kihasználni, amikor ez a gondolat benne megszületett. Hasonló helyzet volt Dávid és Betsabé történetében is. Nábót azonban elutasítja az ajánlatot. De nem is tehet mást, minthogy elutasítja ezt az ajánlatot. A telek a családi örökséghez tartozik, ami a törvények szerint elidegeníthetetlen. Ezt a jogot a királynak is figyelembe kellett venni. Az igazi gond ezután kezdődött, amikor a király nem tudta a birtoklási vágyát kielégíteni. A vágy továbbra is megmaradt, erről nem tudott lemondani. Csalódását elég gyermeki módon fejezte ki. A beteljesületlen kívánságra passzív haraggal reagált. A házastársa, Jezábel főnőcsin (1Kir 16,31) lévén nem tisztelte a törvényeket, és férje kívánságának jogszerűségével a legkevésbé sem törődött. Kezébe vette az ügyet. Aháb nem hivatkozik a törvényre, hanem fontosabbá válik számára a saját kívánsága, mint az ország törvényei, amelyeknek ő volna a leginkább a hivatalos képviselője. Jezábel olyan tervet eszel ki, amely a Tízparancsolat több pontja ellen is vét. El akarta venni Nábót életét, és hamis tanúzással szándékozta a halálos ítéletet meghozatni. Ráadásul nem csak egy egyszerű hamis tanúzásról volt szó, hanem egy színjátékkal egybekötött eseményről. Istent is belekeverték. Hamisan kellett bűnt tartani. Megvádolták a 2. parancsolat megszegésével. Ennek a büntetési tétele: a halálos ítélet. És Jezábel révén elvették Nábót életét, hogy megszerezzék Nábót szőlőjét. A földterület iránti vágy egy ember életébe került. A Nábót szőlőjéről szóló történet megmutatja, hogy mekkora lavinát tud elindítani maga után, ha egy Istennek nem tetsző vágnak megengedik, hogy terv és tett legyen a végeredménye. A bűnt gyakorlatát kihasználták a saját hasznukra, és nem a bűnt eredeti célja és értelme szerint gyakorolták.

Hazugságra, hamis tanúskodásra bírtak rá embereket. A népet félrevezették.

Akik áldozatul estek Aháb vágyának:

- Nábót: elveszítette az életét,
- Aháb: férfi utódaira Isten ítélete várt, - Jezábel: csúfos halál várt rá.

Ez a történet bemutatja, hogy mennyire fontos az, hogy a vágyat a kezdetektől fogva Isten mércéjével mérjük, és ne engedjük, hogy belőle akkor is tett legyen, ha az Isten törvényével nem egyezik.

Módszertani javaslatok

- Az egyes parancsolatok feldolgozása csoportfüggő. Az egység elején adjunk teret, időt annak, hogy a Tízparancsolathoz való viszonya tisztázódhasson a tanulóknak. Ha fel tudják tenni már az elején esetleges kérdéseiket, az sokat segíthet a későbbi megértésben és a munkában.
- A parancsolatok eredeti értelme mellett az aktuális értelmezésekre és problémafelvetéseiket is vállaljuk fel, engedjük, hogy a tanulók maguk próbálkozzanak a helyes értelmezésekkel (ne adjuk túl hamar a szájukba a szerintünk helyes válaszokat)!
- Játékok, amelyek segíthetnek az egyes parancsolatok elmélyítését: